

szemlélésével, s zavarba jött, mit tegyen? pihentetni is szeretne volna szemét egy-egy bájos alakon, mely tekintetét lebfívölte, el is szeretne volna kapni róla, nehogy azalatt, míg egynek nézésébe belemerül, egy másikat elszalaszson s az észrevételül surranjon el mellette.

Ime itt jön egy szép *mariseli oláh fáta*. (Papp Kamilla, képünkön mindjárt az első alak.) Felső köténye világoszöld, lilaszín csikokkal s ezekben sárga virágokkal. Ingválla fehér, minümpiros kivarrással. Dereán csinos piros öv, zöld zsinórzattal. Mellrevalója — oláhosan «gyeptár» — fehér, piros és zöld csokrokkal. Lábán kis szíjas bockor, kezében hosszú pálcza, nyakán, mellén gyöngysorok piros és kék bogycokkal. A legutolsó szálíg oly öltözöt, minőt Marisel körül az oláh leányok viselnek.

Alig nézte meg az ember apróra, jön egy komoly, szende alak: templomba menő *prázmári szász menyecske*, kezében imakönyvvel. (Gróf Teleki Gézáné, képünkön a második.) Szoknyája sötét kávészínű, mellénye fekete. A szalagok is feketék, csak hogy különféle színű pettyek láthatók rajtuk. Főkötője szintén fekete, vörös és fehér csikokkal. Egész megjelenése szolid, mint egy templomba menő szász menyecskehez illik.

De im feltűnik mellette a harmadik alak. Azonnal ráismerni benne a *bucsinai fiatal oláh-asszonykára*. (B. Kemény Endréné, képünkön a harmadik.) Bő ujjú ingválla fehér, világos sárga csipkével díszítve. Köténye fekete, de dúsán borítva himzéssel és aranyrojtval. Szoknyája citromsárga, kék rojttokkal. Mellénye fehér, sárga, piros és kék csikokkal, — öve aranyos és ezüstös, feje kaczkáisan be van kötve selyemkendővel.

Most egy kedves kis leány lebben elő s

Mariseli oláh fáta.
(PAPP KAMILLA.)

Prázmári szász menyecske.
(GR. TELEKI GÉZÁNÉ.)

Abrudbánya-vidéki oláh falusi bíróné.
(B. KEMÉNY ENDRÉNÉ.)

Kalotaszegi magyar leány.
(TISZA JOLÁN.)

Zalathnai oláh menyecske.
(VAJDA ILONA.)

Szebeni szász menyecske.
(TISZA ILONA.)

Kalotaszegi magyar menyecske.
(VERES SÁNDORNÉ.)

A KOLOZSVÁRI TÉKONY BAZÁRBÓL.

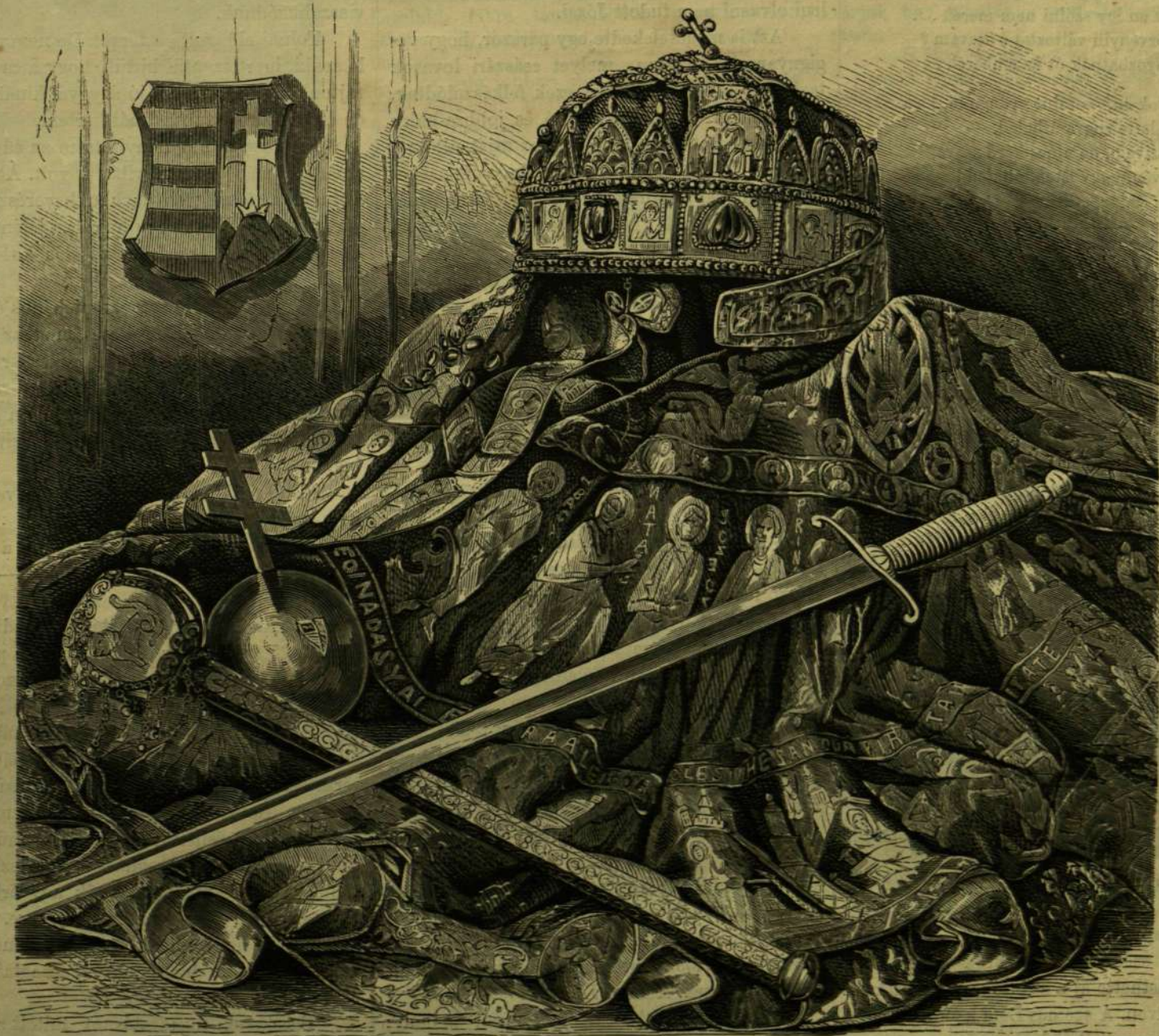
TENGERBE SZAKADÓ JÉGÁR GRÖNLANDBAN.

mosolyogva megkínál virággal. Ah, ez *magyar lányka, kalotaszegi*. (Tisza Jolán, Tisza László képviselő leánya, képünkön balról a negyedik alak.) Kalotaszeg őrizte meg egyikét a legszebb magyar népies nőöltözeteknek. Szoknyája fekete, a «muszulya» — a hogy a köntös felhajtott részét nevezik, — ezinöbervörös s kötője ugyanolyan színű. Mellénye különféle színű virágokkal van kihimezve. Fején fehér gyöngyös kerek párta, lecsüggő arany szalaggal. Ilyen a bazár virágáros lánya.

Most ismét oláh leánnyal találkozunk, de ez ismét más öltözetű, mint az előbbiek. Mert hát más vidékről is való: *oláh-jenesi hajadon*. (Köcsi Margit, képünkön az ötödik.) Köntöse fekete, köténye kék, piros szegélyvel. Ingválla fehér, piros varrattal, melyen kék- és fekete-szemű sűrű gyöngyözet csügg alá nyakáról. Sárga virág betétű piros fejkendője fölött kosarat emel, köcsöggel.

Ezután a házi ipar czikkeinek, a fa-faragványoknak egy kedves terjesztője következik. *Zalathnai oláh menyecske*. (Vajda Ilona, képünkön a hatodik.) Köntöse fehér, köténye fekete, rózsaszín virággal. Katrinézája — ha «magyarul» akarnók mondani: «tunikának» nevezhetnök, — pirosas sárga színű, narancsszínbe hajló. Bő, ujjatlan «ujjasa», melyből kilátszik a fekete varratos ing dudoros ujjá, fehér, különböző színű csikokkal. Fejkendője fekete, piros virággal. Kezében csinos kis szatyort tart, melyből kilátszik a fehér fakanalak feje.

Ismét egy szász menyecskevel találkozunk. Ez is templomba megy, kezében imakönyvvel, mint az előbbeni. A szász nőknek dicséretre méltó tulajdonuk, hogy szeretik a templomot. Ez, ki előnkbe jön, *szebeni szász menyecske*. (Tisza Ilona, szintén Tisza László leánya, ké-

A KIRÁLYI KORONA ÉS A KORONÁZÁSI JELVÉNYEK.

pünkön jobbról a második.) Köténye fehér, fekete...

Végül következik egy kalotaszegi menyecske. (Veres Sándorné, képünkön a nyolczadik.)

A népies jelmezekbe öltözött uri hölgyeket Veres Ferencz kolozsvári jeles fényképész különféle helyzetekben levette s e képek...

Imádságom.

Hogy ime most a templomból jövök, Azt kérdeitek: kiért imádkozom?

Meghajlok én, — mint gyöngye fű, ha a Vihar felette zugva áthalad.

Bolgár Emil.

A feledéshez.

Feledés, feledés, én édes orvosom, Könyörülj, könyörülj keserves sorsom,

Messze kikerülöm az emberek táját, De nem kerülöm el a galambon házat,

Feledés, feledés, könyörülj meg rajtam, Ne hagyj el, ne hagyj el szörnyű nagy bajomban;

Somló Sándor.

Visszaemlékezések a szabadságharcra.

MEZEI JÓZSEF jegyzeteiből összeállította BODON J.

Hogyan szálltuk meg Beeskereket? (Petőfi mint német tolmács. A hármeves Iványi Józsi. Csatározások. Bevonulásunk Beeskerekre.)

Egy nap riadót vetett Bem és seregét csatarendben vezette a vár felé. Az ágyúk felett Knall tüzerkapitány parancsnokolt.

Hol van a parancsnoka ennek az ütegnek? — kiáltja az öreg haraggal. Knall kapitányra mutatnak és mondják, hogy itt van.

— Semmi kapitány, ön el van bocsátva. Főhadnagy ur, ön átveszi az üteg parancsnokságát s vezeti az ágyúkat szabály szerint.

Másnap reggel engem ahhoz a kis hadosztályhoz rendeltek, mely a Tolnai Gábor parancsnoksága alatt indult el Temesvár alól, hogy Nagy-Beeskereket megszállja.

Az utban csatlakozott hozzánk két század Károlyi-huszár. Közük volt a hírneves Iványi Józsi is, kit még Szebenből ismertem.

Mondom neki, hogy ez lehetetlen; lovainkat elcsigázta a nagy zápor, meg a sáros ut; gyalogságunk is fáradt, aztán azt se tudjuk, milyen erővel vannak a császáriak.

2182-ben a kisujzállási vendéglő előtt látam a hírneves huszárt. Ott hasalt a gypen, mellette egy hatalmas görcsös bot hevert.

Erre aztán fölállt, erősen a szemem közé nézett, lobogós inge izmos karjának a tövére omlott, a mint halkán fölemelte a kezét, hogy ide nyujtsa nekem.

Adjon isten, főhadnagy ur; biz isten nem ismertem rá. Még egyre fogdössák a honvédek, de engem ugyan bakkanosba nem ugrot a német elevenen.

A párdányi koresma ajtaján néhány sor írás ötlött a szemünkbe, a mint harapni bementünk. Az állt benne, hogy egy szakasz huszárt abrakolás közben leptek meg a császári lovasok és foglyul estek.

Katalinfa előtt iszonyu zápor támadt; dörgött, villámlott és zudult az eső, mintha öntene.

nék. Mikor legjavában szakad, akkor nyargal vissza egy huszár, hogy előttünk az ellenség. Én jobbra tértem le ágyúimmal, de a felázott földön a lovak majd kidőltek a huzásban.

A két század huszár ezalatt körülfogta a császáriak előesapatát, s széles gyűrűt formált körülötte. Olykor-olykor rohamot is próbáltak ellenük, de azok mindannyiszor tömeggő alakultak és folyvást nyomultak előre s vitték a huszárgyűrűt magokkal.

Én a papnál kaptam szállást. Ruhát akartam váltani, mert a rajtam levő facsaró vízzé lett; de jóformán még bele se foghattam, mikor jelentették, hogy a császáriak nagy tömegekben jönnek előnkbe Beeskerekről.

Egyre több-több lovasság bontakozott ki előttünk; azt hittük, nyomban fölfalja kis seregünket ez a nagy erő. De legnagyobb bámulatunkra a császáriak lassanként elkezdtek visszafelé húzódní.

Mondom neki, hogy ez lehetetlen; lovainkat elcsigázta a nagy zápor, meg a sáros ut; gyalogságunk is fáradt, aztán azt se tudjuk, milyen erővel vannak a császáriak.

Mire szememet felnyitottam az édes, üdítő álomból, már egészen világos volt. Átmentem Tolnaihoz, ő még az ágyban heverészett. Kis vártatva bekopogtat egy huszár s jelenti, hogy Beeskerek felől egy fehér zászlós kocsi közeledik.

A kocsin Dániel veresezi plébános és katonák jött, egy talpig becsületes magyar ember, ki hazafias érzelvei miatt Beeskerekre menekült a szerbek boszúja elől.

Kérdem a kocsitól, hogy milyen erővel voltak itt a császáriak? — Huszonöt emberük volt a ráczokkal együtt és negyven ágyújuk, — felelte Dániel.

Tolnai hangos hahotára fakadt velem együtt. 25 ezer ember és 40 ágyú? Mi pedig vagyunk kilencszázan, négy ágyúval. Azok ugyan felsültek.

Perccel már ekkor Melenczén táborozott. Ők hallották a tegnapi ágyúzást, tehát néhány törzstiszt és huszár előnkbe láttak. Az út baloldalán patak folyt, melyből a viztartót el lehetett látni s a szomszéd fák között nehányat kivágtak, hogy tüzelőre legyen.

— Hát istennek s természet-asszonynak! kiálta föl Hod kapitány elragadtatva, hogy anny minaret és pagoda után végre lovagvárok tornyait láthatjuk, román és gót stílyú pilléerekkel!

— Nos, miután a káprázat eltűnt s vele Hod barátunk költői fellengzése is — kezdé Banks mérnök, — akarjátok-e tudni, mi jóslat rejlik e légűnemenyben?

telidesteli akgtatták kardunkat, karunkat. A piacozon pedig Beeskerek legszebb hölgyei vártak ránk egy emelvényen pompás virágcsokrokkal és a tiszteteket sorba felvirágozták.

(Folyt. köv.)

A GÖZHÁZ.

VERNEGYULA REGÉNYE

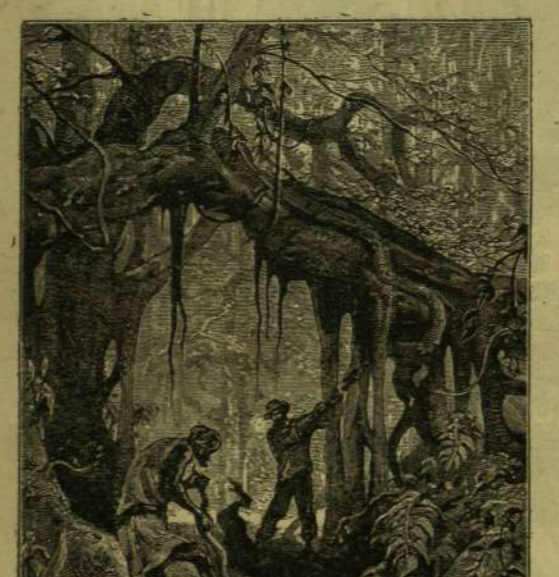
TIZENKILENCZEDIK FEJEZET.

A szél fordulója.

Junius 2-ka a legforróbb napok egyike volt, melyeket eddigelé megértünk. Ha az utat kétfélel nagy fák nem árnyékolták volna, azt hiszem, a szó teljes értelmében megfőttünk volna kerekese-házunkban.

Junius 3-án, napfeljöttök először történt, hogy a láthatár kissé ködösnek mutatkozott nyugaton. Ekkor nyílt alkalmunk láthatni a legszebb tünemények egyikét, azt a gyönyörű látványt, melyet India egy részében székot-nak, vagyis lég-palotának, más részében pedig deszaszu-nak, vagyis csal-kámpér neveznek.

Este hét órakor a gözház megállott A megállapodásra Banks által kiszemelt hely egy felséges banán-erdő széle volt. Az erdő végtelenig látszék terjedni éjszakra.

A SZOMSZÉD FÁKBÓL NEHÁNYAT KIVÁGTAK.

középkor kellő közepébe lettünk volna átvarázsolva. E tünemény, melynek bámulatosan tiszta körirajza a valódiság teljes csalódását idézik elő, mindnyájunkat csodálattal töltött el s úgy éreztük, mintha a képzelet világában járnánk, mely a XI. század egy panorámáját vont fel előttünk a mai India közepében.

Banks a gép tüzét nem engedte kioltatni csak belebb toltatta, hogy szükség esetén bármikor indulni lehessen. Storrs és Kalit a víz- és tüzelőszer megújításához láttak. Az út baloldalán patak folyt, melyből a viztartót el lehetett látni s a szomszéd fák között nehányat kivágtak, hogy tüzelőre legyen.

Még elég világos volt. Munro ezredes, Banks, Mac-Neil örmerster és én a patak partján heveredtünk le pihenőre. A forrás még most is nagy volt s a patak párája kellemesen hűsítette a levegőt. A nap még nem ment le egészen, s fénye kékes visszényt vetett a ködökre, melyek egyre főlebb-főlebb emelkedtek s a zenit körül látszottak tornyosulni, mig terhes, sötét

Halljuk, halljuk, — szölet Hod. Időváltozás, barátim, és pedig mielőbbi. Különben is junius első napjaiban vagyunk, melyek éghajlati változást idéznek elő rendszeren. A passzáz-szelek fordulása az esős évszakot hozza.

Más jelenségek is, melyeket az indiai-angol ember félre nem ismerhetett, mutatkoztak még a nap folytában. Porforगतogokból tölesek kavarodtak az utakon, sürűben s nagyobb erővel mint a mennyire a kerekék magok fölvehettek volna. E por sárgás színt váltott s minden porszemben egy izzó pont látszék rejleni.

Este hét órakor a gözház megállott A megállapodásra Banks által kiszemelt hely egy felséges banán-erdő széle volt. Az erdő végtelenig látszék terjedni éjszakra. Meglehetős szép ut szegte át, mely a következő napra kellemes utazást ígért az árnyékekben.

A banánok, India florájának ez óriásai, valódi ősapjai a növényzetnek, s a kis fák és bokrok mint unokák nőnek lábaiknál, mint csirkék az anyamadár szárnyai alatt; óriás, sudár oszlopként merednek égnek s dus lombzatuk fiatalabb fákra támaszkodik, melyek idővel szintén ily hatalmas oszlopká fognak izmosodni.

— S Hod kapitány? kérde Mac-Neil. — A mennydörgés neki is jelt ad a visszatérésre, felelé Banks, — remélem, szót fogad. Őt perccel utóbb már tanj Bánk on voltak s a szalon előtti verandán foglaltunk helyet.

Munro is szívesen ráállt, hogy néhány óráig e szép erdőben sétáljunk, mely csupa árny és csupa esend volt. Mindnyáján örömmel egyeztünk bele, részint mert valóban szükségünk volt a nyugalomra, részint mert a társaság vádásztaljai remélték, hogy végre találnak valami lövésre érdemes vadat is.

Még csak hét óra levén, Hod felszólította Fox-ot és Gummit, hogy éj leszálta előtt tegyenek egy kis kirándulást az erdőben. Sőt engem is csatlakozásra szólított fel. Banks ellenzte a tervet, mondván, hogy ha a vihar, éj idején, ki talál törni, a mi szerinte valószínű volt, s az erdőben lepi meg őket, nem fognak visszatérni tudni a szállásra. De Hoddal nem lehetett szélni. Az éj a vadászk ideje; s ő e kedvező alkalmat nem akarta elhalasztani, tudván, hogy nappal alig találhat nagyobb vadat.

Banks a gép tüzét nem engedte kioltatni csak belebb toltatta, hogy szükség esetén bármikor indulni lehessen. Storrs és Kalit a víz- és tüzelőszer megújításához láttak. Az út baloldalán patak folyt, melyből a viztartót el lehetett látni s a szomszéd fák között nehányat kivágtak, hogy tüzelőre legyen.

Még elég világos volt. Munro ezredes, Banks, Mac-Neil örmerster és én a patak partján heveredtünk le pihenőre. A forrás még most is nagy volt s a patak párája kellemesen hűsítette a levegőt. A nap még nem ment le egészen, s fénye kékes visszényt vetett a ködökre, melyek egyre főlebb-főlebb emelkedtek s a zenit körül látszottak tornyosulni, mig terhes, sötét

felhőkké tömörültek, melyeket semmi szél nem hajtott, mintha mozgató erejük csak önmagukban volna.

Utolsó izben mi is elkisértük. A banánok árnyában már egészen besötétedett. Az erdőszélbe kiérve, végtelen síkságot láttam elterülni nyugatra, melynek körvonala elmosódott a távoli halmok s a felhők szél-rajzában. Az ég tekintete, esőndes nyugalmában is, borzasztóan fenyegető volt. Egy szelbeske fúvalma sem lendítette meg a faleveleket. Nem a szunyadó természet édes pihenése volt ez, melyet a költők annyiszor megénekelték, hanem a beteg izgatott sulyos álma.

A kitérés minden percben fenyegetett. A vihar-felhők magasra tornyosultak, mint siklapályok fölött rendszeren, s élesen körvonalozott görbe széleket mutattak. Perccel-perccze változtatták alakjokat, duzzadtak meg összehúzódtak, egymásra torlódtak meg fölszakadoztak, kisebb-nagyobb tömbökre gomolyodtak, de azért szét nem oszlottak. Látni való volt, hogy mihamar egy összeverődött tömegbe olvadnak, mely elkezdí önteni árait. Apróbb felhők, mintegy hatalmas vonzásnak engedve, siettek a nagyobb tömegek felé s lapultak belejök.

Félkilencz felé egy czikzacos villám, hegyes szögleteivel szakgatta meg a sötét felhőket, két-három ezer méter hosszúságban.

Huszonegy kilométer, mondá Banks, megnézve óráját. Majdnem a legnagyobb távolság, a mennyire a mennydörgés elhangzik. De a vihar, ha egyszer kitör, gyorsan közelít. Ne várjuk be; menjünk menedék helyünkbe, barátim.

— S Hod kapitány? kérde Mac-Neil. — A mennydörgés neki is jelt ad a visszatérésre, felelé Banks, — remélem, szót fogad. Őt perccel utóbb már tanj Bánk on voltak s a szalon előtti verandán foglaltunk helyet.

Munro is szívesen ráállt, hogy néhány óráig e szép erdőben sétáljunk, mely csupa árny és csupa esend volt. Mindnyáján örömmel egyeztünk bele, részint mert valóban szükségünk volt a nyugalomra, részint mert a társaság vádásztaljai remélték, hogy végre találnak valami lövésre érdemes vadat is.

Még csak hét óra levén, Hod felszólította Fox-ot és Gummit, hogy éj leszálta előtt tegyenek egy kis kirándulást az erdőben. Sőt engem is csatlakozásra szólított fel. Banks ellenzte a tervet, mondván, hogy ha a vihar, éj idején, ki talál törni, a mi szerinte valószínű volt, s az erdőben lepi meg őket, nem fognak visszatérni tudni a szállásra. De Hoddal nem lehetett szélni. Az éj a vadászk ideje; s ő e kedvező alkalmat nem akarta elhalasztani, tudván, hogy nappal alig találhat nagyobb vadat.

Banks a gép tüzét nem engedte kioltatni csak belebb toltatta, hogy szükség esetén bármikor indulni lehessen. Storrs és Kalit a víz- és tüzelőszer megújításához láttak. Az út baloldalán patak folyt, melyből a viztartót el lehetett látni s a szomszéd fák között nehányat kivágtak, hogy tüzelőre legyen.

Még elég világos volt. Munro ezredes, Banks, Mac-Neil örmerster és én a patak partján heveredtünk le pihenőre. A forrás még most is nagy volt s a patak párája kellemesen hűsítette a levegőt. A nap még nem ment le egészen, s fénye kékes visszényt vetett a ködökre, melyek egyre főlebb-főlebb emelkedtek s a zenit körül látszottak tornyosulni, mig terhes, sötét

felhőkké tömörültek, melyeket semmi szél nem hajtott, mintha mozgató erejük csak önmagukban volna.

A kitérés minden percben fenyegetett. A vihar-felhők magasra tornyosultak, mint siklapályok fölött rendszeren, s élesen körvonalozott görbe széleket mutattak. Perccel-perccze változtatták alakjokat, duzzadtak meg összehúzódtak, egymásra torlódtak meg fölszakadoztak, kisebb-nagyobb tömbökre gomolyodtak, de azért szét nem oszlottak. Látni való volt, hogy mihamar egy összeverődött tömegbe olvadnak, mely elkezdí önteni árait. Apróbb felhők, mintegy hatalmas vonzásnak engedve, siettek a nagyobb tömegek felé s lapultak belejök.

A TAVASZI ÜNNEPELY A GRÓF KÁROLYI-PALOTÁBAN. — SZENLÉR MIHÁLY RAJZA.

A magyar királyi korona és jelvényei.

A magyar tudományos akadémia megbízásából a törvényhozás engedelmével háromtagú szakbizottság május 9-ikén és 10-ikén a m. kir. koronát és jelvényeit tudományos vizsgálat alá vette.

Sok beszéd tárgya volt a tud. akadémia ez elhatározása, különösen azért, mert a miniszterelnök illően látta a szent ereklye kiadásánál és visszahelyezésénél pompát és ünnepélyes ceremóniát alkalmazni és így külsőleg is jelezni, hogy a rendkívüli esemény rendkívüli szertartást igényel.

Néhány napig bizonyára az egész országban a szent korona és annak tudományos megvizsgálása volt a beszéd tárgya, de azt hiszem, dacára a sok hírlapi cikknek, fölülte kevés embernek volt tiszta fogalma e vizsgálat céljáról, talán azért, mert a legkevesebb ember látta valaha a koronát, s még kevesebben nézték meg úgy, a mint kell, még ha látták is.

A most végrehajtott vizsgálat indító oka ép ezen általános határozatlanság volt. A laikus talán beérthette azokkal a képekkel, melyek közkezen forognak — minő p. o. az, melyet régebbi főlvetel után e lap mai száma is közöl — és egyáltalában nem törődik azzal, hogy az a részletekben nem hű; fantáziával pótolja e hiányokat, és az ő képzelmeben olyan szép a nemzet drága feltett kincse, hogy talán a valóság is elmarad mögötte.

Nem úgy van a vizsgáló kritikus tudós. Honi régészeink sajnálattal tapasztalták, hogy a kik korábban a koronáról írtak, némely főbb pontokban nem értenek egyet, hogy a közkezen forgó rajzok majd mind eltérnek egymástól, sőt hogy az a főlvetel is, a mit az ötvenes évek végén dr. Bock német tudós a királyi költségén eszközölt, több jelentékeny hiányban szenved. Hozzájárult, hogy leírása, bármi pontosnak lássék, több részben kételeyeket engedett. Igen könnyen érthető, hogy a magyar régészeti tudomány e bizonytalan állapotot nem bírte tovább. Természetes kívánság volt, hogy az oly feltékenyen őrzött nemzeti legfőbb kincsünk lehetőleg hű képét és képzelhető legpontosabb, tudományos szabattal készült leírását bírjuk; ez alapok nélkül minden további okoskodás legbe épült vár; pedig tőlünk régészekről is mai nap ugyanazt az alapossgot kívánják, mint a történelemszektől. Már most midőn ő tőlük a szent korona XI-ik századbeli történetét kérjük, a sok százéves tradícióra hivatkoznak. A régész nem a tradíciót kéri, biztosabb alapot áll, midőn magát a koronát nézi, midőn lelkiismeretesen minden egyes részét megvizsgálja és e vizsgálatra alapítja okoskodását.

Alkalmam volt a vizsgálat második napján négy óránál tovább nemcsak gyönyörködni a remekműben, de darabonként meg is vizsgálni minden egyes részletét. Nem tartozom a hivatalos szakbizottsághoz s azért nem követek el indiskréciót, ha e lap szerkesztője főlslóltása folytán észleletemet röviden közlöm, még mielőtt a szakbizottság hivatalos jelentésével elkészült. Örömmel mondom, hogy a tradíció, mely a felső részt István korabelinek tartja és az alsót a XI-ik századból származtatja, teljesen igazolt. A felső pántok szép, rekeszes zománcu lapjai, az ő rövid törzsökös alakjaikkal és latin fölírataikkal olyanok, minőket Olaszországban a IX. és X. századokban készítettek. Másfelől a még gyönyörűbb rekeszes zománcu rajzok, melyek a Dukász-fele alsó karikat borítják, nemcsak átalánosságban egyeznek meg a nemzeti muzeumban őrzött Constantinus Monomachos-fele XI-ik századbeli híres korona zománczával, de szinhangulata, technikája is teljesen összevágó, csak hogy még sokkal finomabb, sokkal szebb. Az alsó karika lényegében még ma is olyan, minő készítése korában volt és legbámulatosabb a zománcok épsége. Legfőleg a kövek dolgában történhetek az idők folyamában változások, mi majd a dr. Krenner ur hivatalos jelentéséből, ki azokat gondosan szemügyre vette, ki fog tenni. A legszebb, óriási nagyságu, eszében köszörült zafírt, mely hátulján van, a XVII-ik század elején rakták reá, s hasonlóképp történhetek változások egyéb kövekkel is. Az egyes kövek és a zománcos lemezek közti tér üres; erős karczások, melyeket itt-ott látni, mutatják, hogy nem épen gyöngéd módon bántak e részszel, mikor annak idején tisztogatták. Nem lehetetlen, hogy valamikor

filigrános lemezek töltötték be az üres mezőket, bár mai nap sehol nem látjuk az erősítés nyomát.

A homlokoldalán látszó, trónuson ülő Krisztus mellett jobbra balra főlvaltva háromszögű és körded szélű lemezek állanak ki a karikából, összesen nyolcz. Mikor a korona belsejét kivették és világosságnak tartották, akkor láttuk, hogy sötéték és sötétzöld állású zománcz tölti be itt a rekeszeket. E bámulatos technikai ügyességgel készült zománczfa a későbbi századokban egészen kiveszett, csak a XVI. században remekeltek egyesek benne; azonban a távoli keleten, a kínaiak és japániak, mint sok más technikát, ezt is nagy virtuozitással gyakorolják.

Mikor a koronába illesztett bélés eltávolítása után a felső rész belső oldala is látható lett, érdekes tapasztalásokat lehetett tenni. Megláttuk tisztán, hogy a felső korona négy pántból áll, mely egy középső négyzög lemezhez oda van forrasztva; meg lehetett állapítani azt is, hogy mindegyik pántból egy-egy apostolt levágtak volt, nyilván akkor, mikor az alsó karikába rakták és ahhoz egyszerű aranyzöggel oda erősítették.

Még érdekesebb volt azon észlelet, hogy a négy pánt mindegyike eredetileg nyilván egyenes lemez volt, melyet erőszakkal kellett meggörbíteni, hogy koronához lehessen használni, így tört el azután két pánt a hajlítási ponton, s hogy ott mégis összeálljon, összefogalták apró kampókkal. A szalagok, melyekből a felső korona készült, eredetileg más célra szolgáltak volt, talán oltár antependiumára, talán reliquiariumra voltak erősítve.

Mikor utóbb a szalagok korona készítésére használtak, nem charral illesztették egymáshoz, de meglehetősen szimplán egymáshoz forrasztották, és forrasztással segítettek a töréseken is, s azután hogy a forrasztás ne lássék, megaranyozták a forrasztást s az egész lemezt s csak a zománcos képek halvány aranyból készült kereteit hagyták meg eredeti mivoltukban. A vizsgálatok pozitív biztossággal csak ennyire vihették s a főlvezette ingatg talajára lép, a ki ennél többet állít.

Nem voltam mindvégig jelen a főlvételeknél, azért csak annyit tudok, hogy a koronát elül és hátul természetes nagyságban és azonkívül minden egyes zománcos lemez külön szinten természetes nagyságban lefényképeztek, de nem tudom, vajon főlvették-e a korona belsejét is. Sajnálom, ha nem történt volna, mert a belső oldal hű látkepe mindenkit meggyőzne közlött jegyzéseim helyes voltáról.

A fényképek kívül Rauscher Lajos orsz. rajzatanodai tanár minden egyes zománcos lemeznél szinkaláját festette le lehető hűséggel és dr. Pulszky Károly Peregrinyi János országgyűlési gyorsírónak tollba diktálta minden egyes alak és idom pontos leírását. Így illetékes szakférfiak buzgó közreműködése által végre a koronának hű képmását fogjuk birni, ha a m. tud. akadémia nem áll meg az első lépésnél és nem éri be a kiküldött biztosság jelentésével, de a magyar szent korona és jelvényeit méltó kiadására reá szánja a szükséges költséget. A többi ereklyék közül a biztosság a jogart, keresztet almát és palástot, meg a kardot vizsgálta: ezekre nézve a kéznél levő Bock-fele mű elég megbízhatónak bizonyul. A közkezen forgó rajzok is egészben elég jól adják e felségi jelvényeket.

A szent koronát vasládában tartják, melynek egyszerűsége a benne rejlő kincs pártatlan fényével sajátos ellentétben van. Kívül feketére, belül teglavörösrre van bemázolva, és kívül a vaspántok és az ország meg a II. Mátyás király czimere az egyedüli díszek.

Hivatásomnál fogva életemben láttam sok fejedelmi koronát, de egyet sem, melyet a kegyeleten kívül oly valódi műveléssel néztem volna. Talán csak a híres monzait hasonlíthatom némileg hozzá. Azonban mennél nagyobb volt az az örömem, hogy láthatam, annál élénkobb volt bennem az érzet, vajha nem ilyen fekete vasládában, sőtét helyen őriznék, de a törvényhozás módot találja arra, hogy a királyi felsőség fényes symboluma ott álljon a kir. vár valamelyik termében mindenki szeme előtt, s hogy ne csak a koronázás ünnepélyes alkalmával, de máskor is meghatározott időközökben lássa és bámulhassa az egész nemzet. Ezzel az óhajjal távoztam a koronától s rövid jelentésemet is ezzel az óhajjal fejezem be.

Hampel József.

Egy pár óra a korona közelében.

Örömmel ragadtam meg az alkalmat, hogy birodalmunk fényes koronáját, nemzeti drága kincsünket a királyi várakban megtekinthessem. A hosszú folyosón ódon fegyverzetű, piros ruhás koronaőrök állottak két sorban, az első szobában egy pár őrtisztet láttam, kik halkán beszélgettek; a másodikban Henszlman a királyi palást részleteit hasonlítgatta össze a Bock-fele kiadás képeivel; a harmadik szoba közepén állott a vasláda, felnyitva, üresen. Egy asztalon feküdt a kard, az aranyalma, rajta az ország lilomos czimere, kis alakban, a királyi buzogány (jogar) kristálygömbjével s aransodronyos ezüstnyelével; az ablak mellett piros bársonnyal bevont asztalkán nyugodott a korona, mellette Ipolyi püspök, dr. Römer, Fraknói, Pulszky Károly, Divald fényképező gépevel, Rauscher Lajos rajztanár; a szoba háttérében két koronaőr-tiszt, a másik ablakban pedig b. Vay Miklós, koronánk egyik őre ült, előtte a korona történetére vonatkozó okiratok.

Engem a fénylő korona vont magához, mely mint az aranyművészetnek is minden időkre szóló, egyik legremekesebb alkotása, mindenkit bámulatra gerjeszt. Nem szólok arról, hogy egykor a szent királyok, István és László, homlokán nyugodott, nem arról, hogy mint országunk és szabadságunk egyik palladiuma össze van forrva ezer éves multunkkal, most a napi érdek szerint — hisz így gondolkodott a magyar tudományos akadémia is — szólunk a műről, mint a középkori aranyművészet termékeiről, s mint ilyen ép klasszikus szépsége miatt minden kornak remekművei közé kell számítanunk. Maga az aranymű akár a csiszolást, akár a sodronyozást, akár a kövek és képek foglalását, akár végre a gyöngyös rámozásokat tekintjük, egyaránt nemes izlésű rajzolásra és finom kézi munkára mutatnak. A zománcok tisztája finom, a színek fénylők, néhol tündöklők. A képek az ama korban divatos legjobb typosokhoz hasonlók.

Három aranypánt képezi a korona alkotásrészzeit. Az 1-ső pánt kerek abrones, mely a fejet körülveszi, 6 cm. 5 mm. széles (vagy magas) s ez az újabb rész, mert a XI. századból való és bizánci munka, s e rész görög koronának is nevezetik, mert ezt Dukas Mihály küldötte I. Gejzának 1072-ben. A II-ik és III-ik keresztben egymásra hajló, 5 cm. széles pánt alkotja a korona főrészét, a II-ik a homlok közepétől a fej hátulsó részéig, a III-ik a fej egyik oldalától (egyik fültől) a másikig hajlik, s a két pánt négy vége az abroneshoz (az 1-ső pánthoz) van szegezve. E felső rész római vagy latin koronának mondatik, mert ezt küldte Szilveszter pápa I. István királyunknak a X. század végén. A bizánci rész szent képekkel és jókora drágakövekkel van ékesítve, még pedig főlvaltva egy kép (valamelyik szent s azután maga Dukas és Gejza képe) s egy drágakő, melyek közt meglepők az a jour készített áttetsző zománcdarabok. A képek pedig szines zománczóással vannak előállítva, kék, zöld, piros, testszin, fehér, fekete színekben és görög fölírattal. A római rész is képekkel van disztive, s rajta az idevitéző (Salvator) és nyolcz apostol képe látható latin fölírattal. A római rész aranya finomabb és szebb mint a görög része, ellenben a zománcban a bizánci mutatkozik finomabbnak, s mintha az idő hatásának is jobban ellent tudna állani. A sok százados elzárás s más viszontagság miatt is a drágakövek fénye meglankadt, (gyémánt egy sines a koronán), legépebben tartják magokat a sötét (vérpáros) és világos (rózsaszín) rubinok (régies magyar nyelven: bálezsos kövek), aztán a zafirok egy része, de a másféle kövek, ametisztek stb., tűzőket, fényeket vesztették, valamint a szép nagy és kisebb gyöngyszemek s elhalványultak. A korona tetején van egy kis gomboskereszt, ugy látszik, újabb mű s aranya is más színű mint az a római, akár a görög koronáé. Még csak azt akarom említeni, hogy a Szent-István-kori felső rész belsején bizony látszanak némely töredékes nyomai, különösen a pántok azon részén, hol meg kelle hajtatniok, — vajlon nem volna-e jó kijavíthatni

* Négy mezőre osztott szivpajzs. 1-ső és 4-ik piros mezőben (a piros szín zománcos) ezüst lilom, a 2-ik és 3-ik piros mezőben 4 ezüst pólva; az 1-ső mezőből a piros zománcz kitéredezett. Hibásan írta több lap, hogy az aranyalma és rajta a czimer drágakövekkel volna ékítve, egyetler. kövecke sines az egész művön. D. F.

Édeskuty L.,

magy. kir. udvari ásványviz-szállító,
európai gyógyfürdők és ásványvíz-források vezérigényőke
Budapest, Erzsébet-tér 7-ik szám.
Természetes ásványvizek és forrástermények telepe.

Főraktára:

Adelheid, Bártfa, Bikszád, Billin, Borsók, budai keserűvíz-források, Buziás, Carlsbad, Cigella, Csiz, Franzensbad, Előpaták, Ems, Friedrichshall, Fűred, Giesshübl, Gleichenberg, Hall, Igmánd, Johannsbrunn, Ivánda, Kissing, Klausen, Koritnica, Lippik, Lubló, (Luh) Margit-forrás, Lühásovitz, Marienbad, Német-Keresztúr, Olenyova, Parád, Prehla, Püllna, Pymont, Radoin, Rohitsch, Salschitz, Schwalbach, Selters, Spa, Sullgali, Szántó, Suliács, Szolva, Szulin, Tarasp, Vichy és Wildungeni forrásoknak.

Ezen régi cég, valamint az orvos urak, egy t. cz. közönség bizalmát bírva, gyors fogyasztásnak örvend, minek folytán azon helyzetben van, hogy mindenkor friss feltöltésű vizekkel szolgálhat.

Az ásványvizek valódisága és frissisége tekintetében, a készletek a városi főorvos ellenőrzése alá vannak helyezve.

Ásványvíz-ivóhely.

A közlekvő kellemes sétáló hely és üzletben tett készület nagy alkalmat, nyújtand az ásványvíz gyógyhasználatára.
Marienbadi (Luh) Margit-forrás, seltersi, koritnicai, budai keserűvízzel és Carlsbadival (ez utóbbi melegítve) pohárszáma is szolgálunk.

TERNO

cs. k. lottóban

egyedül csak úgy érhető el, ha bírjuk ama számok kombinációit, melyeknek a húzáson ki kell jönnök. E számokból, mint egyedül titokkal, készlettel bír az általános ismert, és magas nyereséjű jutalékkal sokszorosan kitett Krentzenberg főke-pénzes-Hohenauban (éjszaki vaspálya), ki már maga eleget nyerve, és igen sok embert, ki az előtt nagyon kevés pénzzel bírt, gazdaggá tett. A ki tehát a legközelebbi lottóhúzásokra kiválóan jó számok közlését kívánja, melyek egy sterno-játékutá-sításra világosan elő vannak írva, küldje be azonnal pontos címét, mire a számok küldése rögtön megtörténik. A ki mer, az nyers igaz közöndös, a miért is senki se zárja el a közelgő szerencse elől ajtaját, hanem hozza azonnal egy terno-játék-combinatiót, tegye be a számokat bizonyosan, s várja meg a sikert.

GICHTFLUID

VON
FRANZ JOH. KWIZDA
K.K. HOF-LIEFERANT.

Evek sora óta kipróbálva mint kitűnő szer köszvény és csúsz-kezdemények, az izmok és idegek feszessége, véralá-futások, zúzódások, a bőr érzéketlensége, továbbá helyi gőresők (lábikragőres), idegfájdalmak, s hosszabb ideig tartó bekötések által származott dagasztások ellen: foként pedig nagyobb fáradságok és gyol-gások előtti és utáni erősödésre, stb., valamint aggokban beállott erőtlenedésnél.

Valódi minőségben a következő gyógytárakban: Budap-esten Török József, Eszéken Dienes S. G., Pozsonyban Pistorý Bódog, Nagy-Szebenben Morscher W. F., Zágrábn Mithbach Zsigmond.

Főraktár Kwizda Ferencz János,

csász. kir. udvari szállító- és kerületi gyógyszerésznél, Korneuburgban.
Ára egy üvegnek 1 frt o. é.

Ezenkívül a koronaországok valamennyi vá-ro-s és mezővárosában léteznek raktárak, melyek időnként a vidéki lapok útján közhírré tétetnek.

21. SZ. 1880. BUDAPEST MÁJUS 23. XXVII. ÉVF.

GRÓF SZÉCHENYI ISTVÁN.
Dost János rajzolta után.

Az ifjuság szépségét

a legkésőbb agg-
korig megóvhatni
minden
hölgy

tőfeladata, mely kivá-
lón föltételezi a bőr leg-
gondosabb ápolását. E-
nek tért a gyönyörű
meztartás a léonni-
tá-ra és frissítése, fol-
tok, vörösség, szelpl-
es minden bőrszenny-
eltávolítása, ugyan-
különösen a ráncok
és redők azonnali és
tartós megsemmisíté-
sére. Kiválóan ezköszül-
és annyira kitűnő
hatá-ában meglepő

RAVISSANTE

du dr. Lejosse à Paris
hivatalosan megvizsgált egyetlen ártalmatlan bőrapólsó szer
Által. Paris, London, Bécs, Budapest előgana 1851-győlégnek
legértékesebb toltette titka a fiatal kor frissességének az aggkor-
ban való megtarthatása: ezerszeresen jónak bizonyult, és mint
első szépség szer egy hölgynek pipere-asztaláról sem
szabad hiányoznia.
Egy nagy eredeti üveg ára frt 2.50 | használati
Egy kis eredeti üveg ára frt 1.50 | utasítással.
Valódi minőségben kapkato és levélleg meg-
rendelhető SVARCZ F. központi főraktárában
városháztér 9. sz., Haris-bazár; és Török József
gyógyszer urnál.

Mindenkinek ajándékozzuk

a legstílusosabb tárgyakat, mint kés, villa és kanál.
A nemrég megbukott nagy angol britannia-eszt-ágyár 16-
meggoncokosságától megbízást kaptunk, hogy valamennyi nálunk
letétben lévő britannia-eszt-ágyár a szállítás s a munka-díj egy 1/3
részének csekély kárpótása mellett

elajándékozzuk.

3 frt 95 kr. beküldés, vagy utsvét mellett is, mint a szállítási
díjnak Angliából Bécsbe, valamint a munkadíj 1/3 részének kár-
pótása mellett, kaphatja mindenki a következő britannia-eszt-
asztal készletet 6 személy számára, vagyis 24 db. legjelesebb áru-
tárgyat:
6 db. kitűnő jó asztali kés, britannia-esztínyéllal, valódi angol
cszt-acél pengével.
6 . legfinomabb villa, britannia-eszt egy daraból.
6 . nehéz britannia-eszt evőkanál.
6 . brit annia-eszt kávéskanal, legjobb minőség.
24 db. Összesen 91 db., mely azelőtt 115 frt-ba került, most pedig
összesen mind a 24 db. csak 3 frt 95 kr.
Ezen 24 tárgy a legfinomabb britannia-esztből van ké-
szítve, s a mely brökké fehéren marad, s a valódi esztből 30 év
használat után sem különbözethető meg, amiért kezeség is
vállaltatik. Csím és egyedül megrendelési hely
BLAU és KANN, Bécs, I. Elisabethstrasse, Nr. 6.
Kinek az áru ne n tetszik, bérmentes visszaküldés mellett
a pénzt levonás nélkül visszakapja.

14 nap alatt

megszüntet a világhírű Dr. RIX-féle eredeti Pasta
Pompadour minden tisztátalanságot az arcon, úgy-
mint: szeplőt, májfoltokat, pörseéceket, bőrtá-
himlőhelyet, ragyát, vörös orrot. A bőrnek puha, bár-
sonyszerű külsőt kölcsönöz. Az eladás jótállás mellett
történik, s ha a pasta nem lenne hatással, a pénz
minden nehézség nélkül visszaadatik. 1 serleggel,
használati utasítással, 1 frt 50 kr. Kapható RIX
VILMA, dr. Rix Adalbert özvegyénél, Bécsben,
Stadl, Adlergasse 12, I. Stock. 6729

A bártfai gyógyfürdő

május hó 15-ken nyitattik meg.
A bártfai erős égvényes, sós-, vasas-, savanyúvíz-források hathatós
gyógyerejéről régóta ism-rettesek, első rangu szaktekintélyek által el van
ismerve: hogy Bártfa hazánk, sőt a külföld e nemű legerősebb forrásaí közt
kiváló helyet foglal el. E kitűnő gyógyvizek biztos sikerrel használtatnak:
vérszegénység, sápkór ellen, idült gyomor-, bél- valamint légzészervi és
hugyhólyag hurutoknál, az ivarszervi bajok és rendellenességek ellen külö-
nösen az anyaméhkoroknál és idegbajokban. 5913

Ezen régi híri fürdőhely Sárosmegyében, szab. kir. Bártfa városától
mely a tulajdonát képező fürdőt most házilag kezelte) 1/2 órányira fekszik
a kárpátok egyik helylanczolata déli lejtőjén, gyönyörű szűles fenyveserdő
által környezett völgyben, a legtisztább kellemes tündő balsamos erdei
levegővel, pompás erdei sétányokkal.

A legközelebbi vasúti állomás Eperjes, honnan kocsi a kitűnő or-
szágoton 4 1/2 óra alatt a fürdőbe érhetni. Jól berendezett lakások mérsékelt
áron, egészséges izletes étkek olcsó kiszolgáltatásáról gondoskodik van, a
vendégek kényelmére gyógyterem és fedett sétány, mindennap reggel és
este térszene (ungvári zenekar). Mindenemű fölvilágosítással készséggel
szolgál

Kárpáti mell-thea és kárpáti növénynedv,

Maléter Vilmostól.
biztos szerződ-, mell-
betegség, köhögés rekedt-
ség gyomorgyógyosság ellen
Kárpáti mell-thea. Egy csomag 50 kr.
Növénynedv. Egy üveg 50 kr.

Kárpáti marhapor,

lovak, szarvasmarha és juhok
számára, mint minden marha
betegség ellen kitűnő szer.
Egy kis csomagnak ára . . . 35 kr.
Egy nagy csomagnak ára . . . 70 kr.
Valódi minőségben kapható csakis
MALETER ALBERT,
gyógytárban, Rozsnyón.

Valódi keleti haj- és szakáll-festőszer

megszült barna s fekete hajnak előbbi termé-
szetes színt visszaadja, vörös vagy szőke haját
tetészet szerint barnára vagy sötétfeke-dre fest.
Ára 3 frt 20 kr. o. é. A postán küldésnél ca ma-
go és és bélyegért 20 kr. több számítatik. Fő-
raktár, hova minden megrendelések intézendők:
REISS B. urnál Budapest,
király-utca 47. sz., I. emelet. 5640

MATTONI-féle

GISSHÜBLI

legtisztább égvényes savanyúvíz.
Édecsek, eméztési és mellgyógyyszer.
Saját raktár-helyiségek: Budapest, Ferencz József-tér 3.
(Diana-fürdő.) 5800
Bécs, Maximilianstrasse 5, Tuchlauben 14.
Készletben valamennyi ásványvízkereskedés s gyógytárban.

Több kiállításra kitüntetve s az 1878. párisi köz-
kiállításán ezüst-éremmel díjaztatva.

LÖRINCZ ISTVÁN

lábbeli-gyára,
Budapest, Muzem-körút 5. sz.
(Zrínyi-kávéház mellett).
Gyáram iránti mindig növekvő igénybevétel, s bizalom
által inditva éreztem magamat, a külföldi lábbeli
gyárak megtekintése alkalmával szerzett tapasztal-
atok nyomán, gyáramat akként berendezni és na-
gyobbítani, hogy a fokozatos igényeknek és versen-
képességnek, minden tekintetben eleget tehessenek.
Dusan felszerelt raktárban a legizlésebben s
szilárdan gyártott férfi, női- és gyermek-lábbelieket
méréselt árak mellett árusítok.
A közönség kényelméért átvetttem a legújabb talál-
mányu angol „NUBIAN BLAKING” bőrtápláló és
fényesítő-más főraktárát is. 5798
Teljes tisztelettel
LÖRINCZ ISTVÁN.
Vidéki megrendelések utánvét mellett gyorsan
kiszolgáltatnak, s nem illő árak kieserítetnek.
Arjegyűk és mértékvevési utasítás ingyen küldetik.

Gyorsan tessék venni, különben elfogy!

pánczél-vállfüző

kanállidoma zárral. 34 cm. hosszú, testhez illők, drbj. 1 frt 50 kr.
Továbbá valódi halcsontból való. drbj. 2 frt 50 kr.
Vidéki megrendelések post-
sán teljesíttetnek, csupán a dí-
rek bővege feljegyzése szükséges
Az itt jelzett részlet árá-
csak addig marad, míg a
készlet tart 5899
Vállfüzőkkel rendes áron
és mindenféle alakban olcsón
szolgáltatók.

Derékfeszítőket,

nyakkendőket,
tavaszi minta szerint
női echarpeokat,
a legnagyobb választékban
ajánl

PHILIPSBORN M. vállfüző- és nyakkendő-gyára,
31-33. Budapest, sugár-úti Bazár. 31-33.